

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

INNLANDET POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201702339-2 310

Vår referanse:
201703700-4 008

Sted, Dato
Lillehammer 15.09.2017

HØRING - NOU 2017:9 POLITI OG BEVÆPNING

Det vises til deres brev av 13.06.17, hvor dere ber om en uttalelse om NOU 2017:9 Politi og bevæpning.

Det stilles en rekke spørsmål. Vi vil først og fremst konsentrere oss om det grunnleggende spørsmålet: Skal politiet være bevæpnet eller ubevæpnet?

Hvorvidt vi bør ha et bevæpnet politi, er et sentralt og vanskelig spørsmål. Det er flere gode argumenter både for og imot bevæpning.

NOU 2017:9 Politi og bevæpning er svært grundig, og arbeidsgruppa var åpenbart sammensatt av kompetente personer. Det er allikevel et spørsmål om ikke fagpersoner fra politiet burde vært sterkere representert.

Rapporten redegjør saklig og akademisk for sine syn. Flertallet er for dagens ordning. Problemet er at det synes å være en bred oppfatning blant politiets ansatte at politiet bør være bevæpnet av hensyn til egensikkerhet, terrorfaren og mer alvorlig kriminalitet. I følge undersøkelser i Innlandet politidistrikt, så synes det som om langt flere er for generell bevæpning nå enn før den midlertidige bevæpningen.

Det er en lite ønskelig situasjon når flertallet i politiet er for generell bevæpning, mens det som oppfattes som en akademisk elite er mot bevæpning.

Endring i kriminalitetsbildet

Det mest grunnleggende spørsmålet man bør stille seg når man skal ta stilling til om norsk politi skal bevæpnes, er om kriminalitetsbildet og samfunnsutviklingen har utviklet seg på en slik måte at politiet bør bevæpnes.

INNLANDET POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 355, 2303 Hamar
E-post: post.innlandet@politiet.no

Tlf.: 62539000
Faks: 62539010

Org. nr.: 983997953
www.politi.no

Dette spørsmålet er grundig gjennomgått av utvalget i kapittel 6. Det overordnede bildet viser en markant nedgang av den registrerte kriminaliteten, samtidig som befolkningen har økt. Dette taler ikke for generell bevæpning.

Det neste spørsmålet er om sammensetningen av kriminalitetsbildet har endret seg til det verre, slik at politiet og publikum oftere utsettes for alvorlig kriminalitet, og at politiet bør bevæpnes av den grunn. Rapporten viser at det også er en nedgang av den type kriminalitet som kan ha betydning for bevæpningsspørsmålet som for eksempel de grove legemsbeskadigelsene. Antall drap er nokså stabilt men har en viss nedgang. Heller ikke dette kan altså begrunne bevæpning.

Vold mot offentlig tjenestemann har økt betydelig siden 1993. Viser dette at polititjenestemenn er mer utsatt for vold nå enn tidligere, og at det har betydning for bevæpningsspørsmålet? De aller fleste av disse sakene er av beskjedne art. Det er svært sjeldent at disse sakene for eksempel medfører en legemsbeskadigelse. Det er ennå langt sjeldnere at sakene er av en slik art, at det ville vært hjemmel for å bruke skytevåpen. For dem som kjenner historien, er det også sannsynlig at anmeldelsestilbøyeligheten er betraktelig høyere i dag enn i 1993.

Det er vanskelig å argumentere for et bevæpnet politi når det er mindre kriminalitet enn tidligere, og det er intet som tyder på at den er alvorligere enn før.

På denne bakgrunn er det vanskelig å hevde at det alminnelige kriminalitetsbildet har endret seg på en slik måte at norsk politi bør bevæpnes.

Terror

I de senere år har det vært gjennomført en rekke terroraksjoner i Vest-Europa med bruk av relativt enkle midler. PST har også uttalt i sine trusselvurderinger at det er sannsynlig at en terrorhandling også vil ramme Norge. Spørsmål som bør vurderes i forhold til terror er om en generell bevæpning vil redusere faren for terroranslag i Norge, om skadeomfanget ved en terrorhandling kan bli mindre ved et bevæpnet politi og vurdere dette opp mot sannsynlighet for en terrorhandling.

Det er ingenting som tyder på at en generell bevæpning vil minske sannsynligheten for en terrorhendelse i Norge. De aller fleste land som har hatt slike hendelser har et bevæpnet politi - også våre naboland.

I følge rapporten har ikke væpnet gatepoliti en eneste gang stoppet terror i Europa i tidsrommet 2000 – 2015. (Det er mulig at det har skjedd etter 2015) Sannsynligheten for at forskjellen mellom generell bevæpning og fremskutt lagring skulle medføre at norsk politi ville klare å avverge en terrorhandling, må på denne bakgrunn vurderes som svært liten.

Det er allikevel ikke helt utelukket at et generelt bevæpnet politi vil kunne stanse eller redusere et terrorangrep mer effektivt, enn man kan klare med fremskutt lagring. Det å ha et skytevåpen på seg og slippe å låse det opp fra oppbevaringsskrinet i bilen, vil i ekstreme situasjoner kunne bety forskjellen på suksess og fiasko. Spørsmålet blir da hvor stor vekt man

vil legge på dette. Vi er noe tvilende til at man bør innføre generell bevæpning på bakgrunn av et slikt argument.

Samlet sett er det vanskelig å se at terrorfaren i Norge kan begrunne generell bevæpning.

Punktbevæpning ved objektsikring

I dag har vi en omfattende bruk av bevæpning ved store arrangementer, hvor store menneskemengder samles. Dette er en effektiv høyning av beredskapen. Det medfører at politiet har umiddelbar tilgang på våpen i situasjoner hvor bilen ofte er parkert langt borte, og fremskutt lagring er uhensiktsmessig.

Etter samme resonnering burde man ved behov, også kunne bevæpne mannskapene på landets hovedflyplass Gardermoen og/eller de mest sentrale delene av Oslo sentrum.

Behovet for egensikkerhet

Mange mener at man bør innføre generell bevæpning av hensynet til egensikkerhet. Man kan hevde at skytevåpen er en form for verneutstyr.

Behovet for egensikkerhet er avhengig av hvilken arbeidssituasjon politiet har i det daglige. Også i denne forbindelse bør man etter vårt syn, vurdere om kriminalitetsbildet og utfordringene som møter den enkelte polititjenestemann/kvinne har endret seg på en slik måte, at hensynet til egensikkerhet tilsier bevæpning.

Gjennomgangen i rapporten og avsnittene over tyder ikke på dette. På bakgrunn av tallmaterialet er det vanskelig å hevde at det er spesielt mye farligere å være polititjenestemann nå enn tidligere, og at generell bevæpning bør innføres av hensyn til egensikkerhet.

En annen innfallsvinkel er at risikoaksepten i samfunnet før i tiden var høyere på alle områder. Det er et helt annet fokus på sikkerhet nå enn tidligere. Dette gjelder alt ifra trafiksikkerhet til bedriftenes interne sikkerhet gjennom målrettet HMS arbeid. Legger man et slikt synspunkt til grunn, kan man hevde at generell bevæpning bør innføres, selv om hverdagen neppe har blitt farligere for den enkelte polititjenestemann.

Fordelen med generell bevæpning

Det er mulig at rapporten har undervurdert risikoen ved ikke å vektlegge sterkere når/hvis den fatale hendelsen inntreffer, og hvor et generelt bevæpnet politi vil kunne være forskjellen mellom liv og død. En slik hendelse vil sannsynligvis komme, og da vil denne debatten komme opp.

Fordelen med generell bevæpning er åpenbar. Man vil få en noe høyere hverdagsberedskap. Den enkelte politimann vil kunne gripe inn raskere mot umiddelbare alvorligere trusler. Man vil også ha et ekstra verktøy til å forsvare seg med i ekstreme livstruende situasjoner.

Spørsmålet blir om man ønsker å innføre generell bevæpning på bakgrunn av en slik tankegang. Her må man ta enkelte valg. Vil man la en mulig forventet hendelse på et eller

annet tidspunkt være styrende og innføre bevæpning for sikkerhets skyld? Eller bør man legge mer vekt på den lange gode tradisjonen med et ubevæpnet politi og videreføre den. Etter vårt syn er det neppe en god ide å la en mulig kommende enkeltstående hendelse være avgjørende i dette viktige prinsipielle spørsmålet.

Det er selvsagt også ulemper med et bevæpnet politi. Disse er det redegjort bra for i rapporten.

Selve avgjørelsen av bevæpningsspørsmålet

Etter vårt syn er det vanskelig å finne objektive gode grunner for å innføre generell bevæpning, jfr. drøftelsen ovenfor.

Dette er langt på vei et politisk valg, hvor man må ta stilling til om man vil videreføre den lange tradisjonen med et ubevæpnet politi, eller om man ønsker å endre denne praksisen.

Uansett hvilket valg man tar, vil norsk politi fremdeles være i verdensklasse.

Velger man å innføre generell bevæpning, er ikke vi redd for at tillitten til politiet vil svekkes. Det er politiets egen adferd som er styrende for tillitten. Historien med midlertidig bevæpning viste oss at norsk politi også kan være bevæpnet, men man bør i så fall legge om på en del av den operative polititaktikken.

Utvalgets øvrige forslag

Spesielt er vi opptatt av at hverdagsberedskapen styrkes. Som det påpekes i rapporten, må man øke antallet tilgjengelige og responderende politipatruljer. Det er det viktigste tiltaket både for å styrke hverdagsberedskapen og beredskapen mot terror. Historien har vist oss at det er de tilgjengelige politipatruljene der og da som er avgjørende for politiets inngripen i akutte situasjoner. Ulike spesialenheter vil i de aller fleste tilfellene ankomme for seint.

Vi er enige i at den rettslige forankringen til politiets bruk av skytevåpen bør styrkes. De sentrale kriteriene for bruk av skytevåpen bør nedfelles i politiloven. Det er ikke godt nok at politiets bruk av skytevåpen skal utledes fra den generelle regelen om bruk av makt i politiloven § 6.

Vi støtter forslagetets øvrige forslag og viser til rapporten.

Johan Brekke

Politimester

Arne Hammersmark

visepolitimester

